

23. september 2019

EM 2019/15a
Siverth K. Heilmann

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut.
(Formand for Naalakkersuisut)

For det første vil jeg vil på vegne af Atassut takke formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen for hans åbningstale på vegne af Naalakkersuisut.

Vi har lagt mærke til fra Atassut at talen indeholder orientering om allerede igangsat arbejde, men også indeholder spændene beslutningsforslag til Inatsisartut.

For at have råd til alting, for at øge indtægterne, mener vi fra Atassut at vi er nødt til at skabe mere motivation for at arbejde ved siden af bekæmpelsen af ledigheden.

Vi plejer at forudse økonomisk fremskridt ved fiskeri, samt arbejde i landet ved fabrikkerne, nu går det også fremad med økonomien. Vi bliver ved at fiske i vores store havområde uden at udnytte potentialet, sommetider opfører vi som om der ikke er plads til os alle, hvis det er garn eller langlinefiskeri eller andet, hvor mister flere og flere fiskeudstyr fiskeriområderne, det bekymrer os.

Hvis vi skal blive ved med at øge vores indtægter via fiskeri, samt gøre det bæredygtigt, især ved hellefiskebankerne, kan vi ikke gå udenom at gøre reglerne strammere, mener vi fra Atassut.

Atassut var førende i udvalget, da fiskeriloven blev vedtaget 100% i 1996. Naalakkersuisuts har igangsat en fiskerikommission og jeg er slet ikke tilfreds med at forskellige emner blot bliver henvist til dem, da jeg mener lovændringsarbejdet skal laves af fangst og fiskeriudvalget fra Inatsisartut.

Ved vores lange kyst og nogle af vores fjorde er der heldigvis kvotefrie hellefiskefiskeri som vi tjener godt på. Det er meget vigtigt at følge fiskerne når de selv fremsætter ønsker om at lukke fiskeriområdet midlertidig når fiskebestanden har taget skade. På nogle områder har biologerne igennem lang tid sagt at bestanden er ved at slippe op, men der fiskes stadigvæk i de områder.

Vi vil fra Atassut opmuntre Inatsisartut og Naalakkersuisut at høre mere på vores befalinger da de fremkommer på baggrund fra erfaringsrige brugere eller os selv. Vi kan ikke styre naturen, men det er nemt at justere fiskeriloven kontinuerligt. Hvis vi skal tjene mere på vores levende ressourcer, skal vi give fiskerne muligheden for at udnytte vores store havområde.

Vi kan ikke kun sætte vores lid til fiskeri, vi fra Atassut mener det er vigtig at vores ikke levende ressourcer, råstof forundersøgelser som er meget dyre skal man søge investorer til, i den forbindelse

har vi været med til at skabe indkomstmuligheder, vi kan sige at det er lykkedes. Råstofloven som blev vedtaget i 2009 justeres naturligvis ved behov.

Vi er glad for den åbnede rubinmine ved Qeqertarsuatsiaat, i dette projekt efterspørger Atassut at vi skal tage udgangspunkt i vores land, ved brug af lokal arbejdskraft og samarbejde med partnere med erfaring i eksport, det opmuntrer vi til fra denne talerstol, hvis andre åbner op for flere muligheder, er vi åbne for at samarbejde.

For kort tid siden åbnede vi fra Qeqqata Kommunia anorthosit minen ved Kangerlussuaq i Qaqortorsuaq, det var lidt akavet da den officielle åbning var uden Naalakkersuisuts deltagelse, men vi var glade for åbningen. Men jeg skal sige at pga. den manglende udvindingstilladelse ved åbningen, var nogen af arbejderne nødt til at tage hjem midlertidigt.

Minen som i forhold til andre miner ikke forurener er nødt til at blive erklæret åbnet officielt af Naalakkersuisut, hvis dette allerede ikke er gjort, så den moderne arbejdsplads kan starte, vi ønsker fra Atassut at Naalakkerusisut snarest reagerer på det.

Vi vil rose Naalakkersuisut og sige tillykke til Naalakkersuisut med etableringen af en erhvervspulje og for at have skaffet 220 mio kr. med tidligere statsminister Lars Løkke Rasmussen som frontfigur. De mange penge som vil gavne befolkningen, politikere, kan bruges til nybyggeri, renovationsønsker, dem skal vi være meget taknemlige over.

Efter hjemmestyrets indførelse har vi fået ansvar for de mange boliger osv. Som vi mangler økonomiske midler til. Hvor vi heldigvis har set partnere der finansierer projekter i vores rigsfællesskab og at der stadig er vilje til samarbejde. Det skal vi også udnytte på andre områder, da skatteforhøjelser ikke er den eneste mulighed.

Der er ellers glimrende muligheder for eksport af vand og is, men delvis pga. manglende viden om vinter havis har resulteret i delvist mislykkede projekter, derfor har vi fra Atassut stadig tiltro til vand og is eksport kan blive succesfuldt. Vi ønsker held og lykke til dem der har ansøgt om tilladelse.

Om vi ønsker det eller ej, så bliver vores ejendomme slidt, nogen af dem bliver man nødt til at renovere eller erstatte med høje omkostninger. Vi har i årevis hørt og deltaget i diskussioner omkring lufthavne. Ja vi fra Atassut har accepteret beslutningen om anlæggelse af internationale lufthavne i Nuuk og Ilulissat, samt anlæggelse af lufthavn i Qaqortoq.

Kangerlussuaq som bygd og som en hastigt voksende turistdestination og ikke mindst tiltag for at ikke at nedgradere lufthavnen, sammen med Naalakkersuisut og Kommunen har været vigtig for os lykkedes, og med det nuværende samarbejde med regeringen og forsvaret er det nu klart at de vil benytte Kangerlussuaq og tager ansvaret. Dette finder vi betryggende i Atassut.

Det bliver omkostningstungt at renovere den velbenyttede internationale lufthavn placeret midt i permafrosten. Derfor vil vi fra Atassut gerne påpege at vi stadig er interesserede i opretholde forbindelsen til havs og via lufttrafik til vores amerikanske venner da vi tidligere har haft et tættere

samarbejde, hvor samhandlen har gode muligheder. Dertil støtter Atassut at vi ikke skal udelukke andre nationer der kan være med i finansieringen og brugen af lufthavnen.

Grundet Narsarsuaqs placering er det sagt før at regulariteten i denne lufthavn er relativt lavt, men vi må tænke på hvordan vi kan udnytte lufthavnsfaciliteterne og ikke mindst den omkringliggende natur til turister og andre interesserede.

Vi har i mange år været vidner til at folkevalgte lokalpolitikere i Sydgrønland har været uenige om etableringen af en ny lufthavn. Da disse diskussioner kun førte til snak, var jeg tilbage i 2014 i spidsen for at der skulle anlægges en vej til den kommende lufthavn, hvor vi lagde 15 mio. DKK til side til formålet. Da finansudvalget godkendte bevillingen og den første sprængning blev foretaget, var dette starten på en hastig udvikling mod en by med større muligheder og i udvikling.

Vi glæder os til at følge og samarbejde om Naalakkersuisuts planer om at videreudvikle brugen af bæredygtige energiløsninger hvad angår vandkraftanlæg, hvor anlæggelsen af et nyt vandkraftværk for Qasigiannuit og Aasiaat samt udvidelsen af vandkraftværket i Utoqqarmiut Kangerluarsunnguut og andre lokationer.

I forhold til overdragelsen af Selvstyrets boliger til kommunerne er det tanken at servicen skal tættere på borgeren hvor der kun skal være et sted man henvender sig, vil vi fra Atassut sige at vi er enige i dette, men for at dette skal lykkes skal midlerne til dette naturligvis følge med. Da det er en nødvendighed at lejerne i de boliger som vi er med til at finansiere som Selvstyret og kommunerne ejer, stilles bedre og får en bedre service i fremtiden gennem en bedre styring.

Vi er kendt for at sige at vores børn og unge er vores fremtid, derfor kan vi ikke komme udenom at skoler, kollegier og selve uddannelserne bør være af bedre kvalitet. Atassut vil som altid være med til at sikre bedre vilkår for disse og støtte bevillinger til disse.

Den store og stigende interesse for forskning i Arktis samt forskning i Grønland, gør at Atassut flere gange har opfordret Naalakkersuisut til at sørge for at viljestærke grønlandske studerende skal inddrages i højere grad. Klimaforandringerne samt temperaturstigninger i vores hav er yderst veldebatterede, derfor er det relevant at sørge for at inddrage de unge og dermed får del i den videnskabelse, derfor skal vi igen opfordre til at bane vejen for disse unge tager del i den forskning.

Et flertal blandt politikere og befolkningen har stemt for en selvstændiggørelse af Grønland, derfor må vi dygtiggøre os indenfor uddannelse, økonomisk udvikling og ikke mindst at alle der er ved godt helbred skal forsørge sig selv og sin familie ved at arbejde. Vi skal hjælpe de der har behov for hjælp. Manglen på arbejdskraft er udbredt i disse år, og vores behov for at tilkalde arbejdskraft bliver ikke mindre. Der må vi påpege at vores måde at gøre tingene på ikke stemmer overens med tanken om en hastig selvstændiggørelse af Grønland. Derfor må vi samarbejde om dette, fordi her er der ikke plads til politiske skænderier, nogle gange må man gå bort fra store taler og i stedet fokusere på et samarbejde med et godt resultat. Dette håber vi at Inatsisartut vil gøre mere ud af at nå til enighed og skabe resultater.

Da vi begyndte at hjemtage ansvarsområder, var sundhedsvæsenet ét af de første sagsområder vi hjemtog. Centraliseringen af sundhedsvæsenet, har betydet en ringere service og en mislykket

regionalisering. Dette må vi erkende. Patienter der bliver fejlbehandlet og patienter der ikke bliver behandlet i tide, er der for mange af. Det resulterer i mange sygdomme og dødsfald, hvor mange familier er vi ikke der er ramt af disse. Vi bevilger mange penge til formålet, problemet bliver ikke mindre. Ja, når vi henvender os til lægen og får hjælp er vi taknemlige.

Ældre lever længere, der er i mange år informeret om sundere levevaner og at det er vigtigt at den enkelte er ansvarlig for sit eget liv og sundhed. Men desværre er der mange børn som gamle som bliver ramt af sygdomme. Alt dette gør at der er trangt i Nuuk, fordi kystpatienter bliver henvist til Nuuk. Dette gør at lokale borgere i Nuuk har svært ved at komme til. Derfor må det være en politisk prioritet at realisere en lokal lægeklinik øremærket til Nuukborgere, dette vil vi opfordre vores politiske kolleger om at støtte op om.

Vores medborgere der må tage til Danmark for sygdomsbehandling, er mange, i mange år har der været fokus på kost og muligheder for overnatningsfaciliteter. Disse patienter har efterlyst en talsmand for de syge, skal vi ikke blive enige om at bane vejen for den talsmand, i stedet for at blive ved med at diskutere dette. Vi er klar fra Atassut.

Hvis ikke vi kan løse ovenstående her i landet, mener vi fra Atassut at borgere og politikere må overveje muligheden for at sundhedsområdet som vi har hjemtaget, bør blive overdraget tilbage til Staten. Altså hvis dette betyder en bedre servicering af borgerne og for at gøre mulighederne for korrekt behandling større.

Det er også som enhver anden opgave at de ældre har ønsket sig en ældretalsmand, dette ønske har været udtrykt i mange år. I Atassuts deltagelse ved koalitionen fik vi denne målsætning med i aftalen. Derfor er vi glade for at se at Naalakkersuisut fremlægger dette forslag nu, langt om længe bliver dette realiseret. Atassut vil deltage aktivt i dette arbejde.

Dertil må vi også sikre at muligheden for at oppebære indtægter ved siden af pensionsydelsen, uden at blive fratrukket en del af pensionsydelsen. Vi har ligeledes foreslået at pensionen skal forhøjes. I forhold til disse punkter er vi fra Atassut fortrøstningsfulde da vi sammen kan opnå gode resultater sammen med Naalakkersuisut.

Atassut er klar til at kigge igen på Fangst- og jagt loven fra 1999. Loven som har været revideret flere gange må fornyes så den passer til nutiden. Jagtbetjentordningen blev i sin tid indført på baggrund af Atassuts forslag. Og desværre ser vi i dag at forholdene for disse betjente ikke er tilfredsstillende, betjentes begrænsede transportmuligheder er vi vidende om. Derfor vil vi glæde os til Naalakkersuisuts kommende ændringsforslag af loven, som vi vil søge indflydelse på.

Atassut vil atter være parat, til at deltage i debatten om mulighederne for at udvikle fangst og fiskeriaktiviteter i Østgrønland. Det er ikke nok at fremme fiskeriudviklingen, da adgangen til landbaserede eller havbaserede indhandlingsmuligheder er afgørende. Derfor må vi have fokus på disse og arbejde for disse i samarbejde med kommunen og andre interessenter.

I takt med vores selvforsyningsgrad af landbrugsvarer stiger fra Sydgrønland, må vi sikre at mulighederne for handel samt transportmuligheder koordineres så der er sammenhæng. Vi må ligeledes lære af de fejl der er begået, da vi kun på denne måde kan skabe fremdrift. Atassut vil som altid indgå i arbejde omkring landbruget og fåreholdernes forhold, hvor vi lover at arbejde aktivt med kommissionens resultater og planer.

Hjemtagelsen af fødevarerlovgivningen er noget Atassut har haft i ønskelisten i mange år. Derfor glæder vi os allerede til at Naalakkersuisut fremlægger forslaget her. Hvis vi for alvor gerne vil gøre noget ved tanken om større produktion her i landet bliver dette et vigtigt skridt.

Mange tror at kun biologer i naturinstituttet ved noget om naturen og fangsttyrene. I mange år har vi fra Atassut fra denne talerstol gentagende gange udtrykt at fangernes og fiskernes viden må inddrages mere så der kan opnås en større forståelse og enighed.

I Attu har fangere og fiskere udmærket sig ved deres arbejde og noteringer af fangsttyr i deres region, hvor de i 2018 fik overrakt Nordisk Råds miljøpris for deres initiativ. Lad mig i den forbindelse ønske befolkningen i Attu for dette initiativ, et godt samarbejde er vejen frem. Dette har i bevist igen.

Vi noterer os Naalakkersuisuts forelæggelse som nyttig viden, hvor vi dog til sidst, fra Atassut gerne vil pointere at vi er enige i at vi skal agere åbent i en globaliseret verden. Vi må samarbejde med nationer vi har og har haft tætte relationer til. Vi må være åbne for samhandel og økonomisk udvikling gennem vores samarbejdsevne og evt. ved at holde muligheden for udnyttelsen af visse landområder åbne.

Vi er naturligvis meget uenige med USA-præsidents udsagn om købet af vores land, men derimod skal vi udtrykke at vi er åbne for at forbedre samarbejde på forskellige områder. Vi må udnytte den store interesse og det større kendskab vores omverden har om Grønland. Hvorfor skal turister fra USA flyve over Grønland først for at komme til Grønland, lad os udnytte de forbedrede muligheder for trafik til vands og gennem lufttrafik.

Vi tror på at samarbejdet med EU kan være endnu bedre, og at de kan bidrage med flere midler end nu. Dette har vi før udtrykt og jeg vil minde om dette endnu engang, så Naalakkersuisut og kommunerne kan gøre brug af disse muligheder.

Med disse ord har vi givet vores bidrag til Naalakkersuisuts åbningstale. Vores lands fremtid er lys, Atassut vil være med til at skabe endnu mere udvikling.